

26.9.2018

EOAK/6748/2017

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Matti Vartia

ERISTÄMISTARKKAILUUN SIJOITTAMINEN JA SEN OLOSUHTEET

1 KANTELU

- - -

Kantelija arvosteli myös omaan kohteluun eristämistarkkailun yhteydessä. Kantelijan mukaan valvomattoman tapaamisen jälkeen hänet eristettiin kolmeksi päiväksi ja hänen päälleen puettiin haalari, jonka käyttö on kielletty vankeuslain ja Euroopan neuvoston kiduksenvastaisen komitean päätöksellä. Kantelijan mukaan häneltä evättiin kyseisenä aikana ulkoiluun ja suihkuun pääsy ja hän ei myöskään saanut pestä hampaitaan. Kantelun mukaan ulostaminen ja virtsaaminen on tapahtunut eristyssellin oven ollessa auki ja muiden kulkiessa sen ohi. Kantelija vaatii myös saada tietää eristämispäätöksen perusteet ja kuka päätöksen on tehnyt.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin selvitys ja lausunto:

- Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen lausunto 2.2.2018
- Riihimäen vankilan johtajan selvitys 7.12.2017 ja 6.2.2018 ja selvitykset rikosseuraamus-esimies A:lta ja B:lta sekä vartijoilta C, D ja E ja vartijakokelaalta - - -.

Käytettävissäni on ollut myös seuraavat asiakirjat:

- kantelijan eristämistarkkailua koskeva päätös (34/2017)

3 RATKAISU

- - -

3.2 Eristämistarkkailuun sijoittaminen ja siitä päättäminen

3.2.1 Oikeusohjeita

Oikeusturvasta säädetään perustuslain 21 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyä asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Päätöksen muodosta säädetään hallintolain 43 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Pykälän 2 momentin mukaan päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyys vuoksi. Pykälän 3 momentin mukaan suullinen päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen. Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen tai muutoksenhakuun alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista siten kuin siitä erikseen säädetään.

Eristämistarkkailuun sijoittamisesta säädetään vankeuslain 18 luvun 4 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan, jos on perusteltua syytä epäillä, että vangilla vankilassa tai sinne tullessaan on kehossaan 9 luvun 1 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä aineita tai esineitä, hänet saadaan sijoittaa huoneeseen tai selliin, jossa häntä ja kiellettyjen aineiden tai esineiden poistamista hänen kehostaan voidaan ympärivuorokautisesti tarkkailla ja valvoa teknisin apuvälinein tai muulla tavoin. Tällöin vangilta voidaan edellyttää myös erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin tulee pyynnöstään päästä viivytyksettä WC-tiloihin. Pykälän 2 momentin mukaan eristämistarkkailua saadaan jatkaa, kunnes kielletyt aineet tai esineet ovat poistuneet vangin elimistöstä tai kunnes eristämiseen ei enää muuten ole syytä. Eristämistarkkailu ei saa kuitenkaan kestää yli kuutta vuorokautta. Jos eristämistarkkailusta aiheutuu vaaraa vangin terveydelle, eristäminen on keskeytettävä. Jos vangin kehossa on henkilönkatsastuksessa havaittu 1 momentissa tarkoitettuja aineita tai esineitä, eristämistarkkailua saadaan jatkaa kuuden vuorokauden enimmäisajan jälkeenkin, kuitenkin enintään kolme vuorokautta. Pykälän 3 momentin mukaan eristämistarkkailuun sijoittamisesta on viipymättä ilmoitettava terveydenhuollon ammattihenkilölle. Lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön tulee mahdollisimman pian tutkia vangin terveydentila. Vankia on tarkoin seurattava teknisellä valvonnalla ja muulla tavoin.

Vankeuslain 18 luvun 7 §:ssä säädetään menettelysäännöksistä. Sen 1 momentin mukaan päätös vangin eristämistarkkailuun sijoittamisesta on tehtävä kirjallisesti. Pykälän 2 momentin mukaan, kun päätetään eristämistarkkailuun sijoittamisesta, toimenpiteen syy ja kesto on kirjattava.

Päätösvallasta säädetään vankeuslain 18 luvun 8 §:ssä. Sen mukaan eristämistarkkailusta päättää turvallisuudesta vastaava virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies.

Muutoksenhausta säädetään vankeuslain 20 luvun 1 §:n 1 momentin 15 kohdassa. Sen mukaan vanki saa vaatia oikaisua tai valittaa Rikosseuraamuslaitoksen päätöksestä, joka koskee 18 luvun 4 §:ssä tarkoitettua eristämistarkkailua.

Oikaisuvaatimuksen käsittelystä säädetään vankeuslain 20 luvun 3 §:ssä. Sen 2 momentin mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti seitsemän päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannista. Oikaisuvaatimus toimitetaan aluejohtajalle tai vankilan johtajalle.

Valituksesta hallinto-oikeuteen säädetään vankeuslain 20 luvun 4 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun aluejohtajan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus tehdään siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä aluejohtajan päätös on tehty. Pykälän 2 momentin mukaan valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisannista.

Valtioneuvoston vankeudesta antaman asetuksen (jäljempänä vankeusasetus) 70 §:ssä säädetään päätöksen tiedoksiannosta ja oikaisuvaatimusosoituksesta. Sen 1 momentin mukaan päätökseen, johon vanki, tuomittu tai vangin tapaaaja saa hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus. Oikaisuvaatimusosoituksessa on mainittava: 1) viranomaisen, joka ratkaisee oikaisuvaatimuksen; 2) viranomaisen, jolle oikaisuvaatimus on toimitettava; 3) oikaisuvaatimusaika ja se, mistä se lasketaan. Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimusosoitus annetaan Rikosseuraamuslaitoksen vahvistamalla lomakkeella. Päätöksen ja oikaisuvaatimuksen tiedoksiannossa noudatetaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

3.2.2 Saatu selvitys

Riihimäen vankilan johtajan selvityksen mukaan valvomattoman tapaamisen jälkeen vastaanotto-osaston vartija ja yläportin vartija havaitsivat, että kantelijan liikkuminen oli jäykkää ja vaivalloista ja ilmoittivat havainnosta turvallisuudesta vastaavalle rikosseuraamusesimiehelle. Tehdyt havainnot johtivat siihen, että turvallisuudesta vastaava rikosseuraamusesimies teki eristämistarkkailupäätöksen. Tehtyjen havaintojen perusteella on ollut syytä epäillä, että kantelijalla on kehonsa sisällä kiellettyjä aineita tai esineitä. Kantelijasta tehtyjen havaintojen lisäksi hänen tapaajansa käytös ennen tapaamista lisäsi epäilyjä siitä, että tapaamisen yhteydessä on tapahtunut luvattomien aineiden kuljettamista vankilaan. Nämä seikat on kirjattu eristämistarkkailusta tehtyyn päätökseen.

Selvityksen mukaan kantelija ei ole saanut kirjallista päätöstä eristämistarkkailusta ja päätökseen liittyviä muita asiakirjoja. Tältä osin vankilassa on tarkennettu käytäntöä siinä, että eristämistarkkailutilanteissa vangille tulee aina toimittaa kirjallinen päätös ja asiakirjat todisteellisesti.

Rikosseuraamusesimies A:n mukaan hän on 1.11.2017 tehnyt päätöksen kantelijan sijoittamisesta eristämistarkkailuun. A:han oli otettu yhteyttä noin klo 15.10 ja suullisesti esitetty perusteet kantelijan eristämistarkkailuun sijoittamiseksi. A oli tavannut kantelijan tarkastuksen jälkeen, keskustellut kantelijan kanssa ja ilmoittanut hänen sijoittamisestaan eristämistarkkailuun. A ei ole päätöstä tehdessään antanut sitä kirjallisena, koska päätös on tehty kiireellisenä, eikä sitä ollut kirjattu tietojärjestelmään tässä vaiheessa ja samoin on oikaisuvaatimuksen osalta. A:n tiedossa ei ole, onko joku muu niitä kantelijalle antanut. Joulukuun alkupuolella 2017 laitoksessa on kiinnitetty huomiota ja käytäntöä on tarkennettu kirjallisen päätöksen ja oikaisuvaatimuksen antamisessa myös eristämistarkkailupäätösten osalta.

Etä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskuksen mukaan sen käsiteltävänä ei ole ollut aiemmin tapauksia, joissa vangin liikkumiseen liittyvät seikat olisivat olleet perusteena eristämistarkkailulle. Niiden perusteella voinee kuitenkin syntyä vankeuslain 18 luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla perusteltu syy epäillä, että vangilla on kiellettyjä aineita kehossa.

Vankilassa on menetelty virheellisesti, koska kantelijalle ei ole annettu eristämistarkkailupäätöstä kirjallisesti oikaisuvaatimusosoituksineen aluejohtajalle. Näin vanki ei ole saanut päätöksen perusteen asianmukaisuutta tutkittavaksi muutoksenhakumenettelyssä. Vankila on selvityksessään myöntänyt virheen ja todennut, että jatkossa päätökset annetaan kirjallisesti ja vangille annetaan oikaisuvaatimusosoitus aluejohtajalle. Aluekeskus on sopinut vankiloan johtajan kanssa, että Riihimäen vankilassa järjestetään tilaisuus, jossa käydään läpi oikaisuvaatimuksen alaisia päätöksiä ja oikaisuvaatimusprosessia yleensä. Lisäksi rikosseuraamusalueet järjestävät yhdessä toukokuussa valtakunnallisen muutoksenhakua koskevan koulutuksen.

3.2.3 Kannanotto

Eristämistarkkailun edellytykseksi on asetettu vankeuslaissa varsin korkea kynnyks. Edellytyksenä on perusteltua syytä epäillä sitä, että kantelijalla on kehonsa sisällä kiellettyjä aineita. Vangilla on vankeuslain 20 luvun 1 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan muutoksenhakuoikeus eristämistarkkailuun sijoittamisesta koskevasta päätöksestä ja kantelijalla on siten mahdollisuus saattaa rikosseuraamusalueen aluejohtajan ja viime kädessä hallintotuomioistuimen ratkaistavaksi kysymys eristämistarkkailun edellytysten täyttymisestä. Oikeusasiamies ei lähtökohtaisesti tutki sellaisia asioita, joista on muutoksenhakuoikeus vaan oikeusasiamiehen tehtävänä on valvoa, että vangin muutoksenhakuoikeus käytännössä toteutuu.

Selvityksestä ilmenee, ettei kantelijan muutoksenhakuoikeus ole tapauksessa toteutunut. Kantelijalle ei ole annettu eristämistarkkailua koskevaa päätöstä kirjallisesti muutoksenhakuosoitukseen. Pidän virhettä vakavana vangin oikeusturvan kannalta. Vankila on myöntänyt virheen ja todennut, että jatkossa päätökset annatetaan kirjallisesti oikaisuvaatimusosoitukseen. Aluekeskus on myös ryhtynyt toimenpiteisiin, ettei vastaavaa enää tapahtuisi. Edellä todetun perusteella pidän riittävänä, että kiinnitän vankilan huomiota siihen, että vangeille annetaan eristämistarkkailupäätökset kirjallisesti muutoksenhakuohjauksin.

Kantelijalla on edelleen mahdollisuus hakea eristämistarkkailupäätökseen muutosta, jos päätöstä ei ole annettu hänelle tiedoksi muutoksenhakuohjeistuksin. Sillä seikalla, että kantelija ei ole enää vankilassa, ei ole merkitystä asiassa. Katson, että Riihimäen vankilan tulee viivytyksettä antaa eristämistarkkailua koskeva päätös muutoksenhakuohjeistuksin kantelijalle tiedoksi, mikäli näin ei ole vielä tehty.

3.3 Tarkkailuhaalarin käyttämiseen ja tietojen kirjaamiseen liittyvät asiat

3.3.1 Oikeusohjeita

Vankeuslain 18 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan eristämistarkkailun aikana vangilta voidaan edellyttää myös erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin tulee pyynnöstään päästä viivytyksettä WC-tiloihin.

Vankeusasetuksen 65 §n 1 momentin mukaan eristämistarkkailussa vankia on tarkkailtava ja valvottava siten, ettei hän voi kätkeä tai hävittää luvattomia esineitä tai aineita. Vangin oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä eristämistarkkailun tarkoituksen toteutumiseksi. Oikeuksien rajoituksia arvioitaessa on otettava huomioon, käytetäänkö valvonnassa erityistä tarkkailuvaatetusta, jolla estetään vankia saamasta haltuunsa hänen kehonsa sisällä kuljettamia kiellettyjä aineita tai esineitä.

Tarkkailuvaatetuksesta ja sen käytöstä säädetään vankeusasetuksen 66 §:ssä. Sen mukaan tarkkailuvaatetuksen tulee olla kooltaan vangille sopiva. Vaatetus on vaihdettava neljän päivän välein ja aina silloin, kun se on likaantunut. Vangille on annettava tilaisuus peseytymiseen päivittäin ja aina, kun vaatetus on likaantunut.

Eristämistarkkailun kirjaamisesta säädetään vankeusasetuksen 67 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan eristämistarkkailusta on kirjattava:

- 1) vangin henkilötiedot;
- 2) eristämistarkkailun peruste;
- 3) täytäntöönpanopaikka;
- 4) päätöksen tekijä ja hänen virka-asemansa;
- 5) valvontatapa mukaan lukien tarkkailuvaatetuksen käyttö;
- 6) eristämistarkkailun alkamis- ja päättymisajankohta;
- 7) eristämistarkkailun aikana haltuun annetut tavarat ja aineet;
- 8) ajankohta, jona sijoittamisesta on tehty terveydenhuoltohenkilökunnalle ilmoitus;
- 9) ajankohta, jona lääkäri tai muu terveydenhuoltohenkilökuntaan kuuluva on tutkinut tarkkailuun sijoitetun terveydentilan;
- 10) se, miten vangin terveydentilaa on seurattu;
- 11) tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin WC-tiloihin pääsyä koskevan pyynnön ajankohta ja WC-tiloihin pääsyn ajankohta;
- 12) tehdyt havainnot tai löydöt.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos eristämistarkkailua jatketaan yli kuusi vuorokautta, päätös ja sen perusteet sekä henkilönkatsastuksessa ilmenneet seikat on kirjattava.

Rikosseuraamuslaitos on antanut ohjeen Tarkkailuvaatetuksen käytöstä eristämistarkkailun yhteydessä (9/004/2015). Sen mukaan vankeuslaki mahdollistaa erityisen tarkkailuvaatetuksen käytön eristämistarkkailun yhteydessä. Tarkkailuvaatetuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä tarkkailuhaalareita. Tarkkailuvaatetuksen ominaisuuksiin kuuluu selkäpuolella oleva vetoketju, joka suljetaan siten, ettei vanki saa sitä avattua. Ominaisuuksiin kuuluu myös haalarin kanssa yhteinen jalkateräosa sekä hihansuut ja kaula-aukko, jotka ovat säädettävissä erillisellä siteellä käyttäjäkohtaisesti.

Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin eristämistarkkailua on valvottava siten, ettei valvonta katkea missään vaiheessa. Eristämistarkkailutilassa on oltava sellikutsujärjestelmä, jonka lokitietoihin tallentuu sellikutsun ja kuittaamisen ajankohdat minuutin tarkkuudella. Sellikutsuun on vastattava välittömästi ja jos sellikutsu koskee wc-käyntiä, on vanki käytettävä wc:ssä välittömästi. Vankeusasetuksen 67 §:n mukaisesti kirjaukset on tehtävä vankitietojärjestelmään asianmukaiseen kohtaan.

Ohjeen mukaan tarkkailuvaatetuksen käytöstä on raportoitava sähköpostitse keskushallintoyksikköön turvallisuudesta vastaavalle ylitarkastajalle sekä rikosseuraamusalueen turvallisuuspäällikölle. Raportissa on mainittava vangin henkilötiedot, päätöksentekijä ja hänen virka-asemansa, tarkkailuvaatetuksen käyttämisen alkamis- ja päättymisajankohta, tarkkailuvaatetusta käyttävän vangin WC-tiloihin pääsyä koskevan pyynnön ajankohta ja WC-tiloihin pääsyn ajankohta sekä tehdyt havainnot ja löydöt. Raporttiin on liitettävä tuloste, josta näkyy sellikutsun ja sen kuittaamisen ajankohta.

Tarkkailuvaatetuksen käyttäminen edellyttää tarkkailuselliin asennetulta sellikutsujärjestelmältä lokia, johon kellonajat tallentuvat oikea-aikaisesti ja sitä, että loki on tulostettavissa raportointia sekä mahdollista myöhempää tarkastelua varten.

Harkittaessa tarkkailuvaatetuksen käyttöä eristämistarkkailun yhteydessä on huomioitava, että sen käyttäminen on äärimmäisin vaihtoehto muihin tarkastuskeinoihin nähden.

3.3.2 Saatua selvitys

Riihimäen vankilan johtajan selvityksen mukaan eristämistarkkailun tukemiseksi valittiin tarkkailua tehostamaan vankeuslain 18 luvun 4 §:n mukainen tarkkailuvaatetus, koska kantelijan vankilakauden ajalta on ollut näyttöä siitä, että kantelijalla on vankilaturvallisuuden kannalta kielteistä päihdekäyttäytymistä ja siihen liittyvää riskinottohalua. Eristämistarkkailupäätöksen tehnyt rikosseuraamusesimies on päättänyt tarkkailuvaatetuksen käyttämisestä edellä mainituin perustein.

Kantelijan eristämistarkkailusta tehdyn ilmoituksen perusteella häneltä on riisuttu tarkkailuhaalarit pois ulostuksen ajaksi yhteensä neljä kertaa 1.11.2017 klo 18.30- 3.11.2017 klo 7.30 välisenä aikana. Eristämistarkkailussa kantelijalta ei löydetty luvattomia aineita.

Tarkkailusellien kalteriseinien plekseihin on kiinnitetty eristämistarkkailun ohjeet ja ne ovat siten tarkkailuun sijoitettujen vankien nähtävillä. Kyseisen apulaisjohtajan 30.3.2010 antaman ohjeen mukaan eristämistarkkailussa vangilla on oikeus pitää kohtuullinen määrä kirjallisuutta, lehtiä, kirjoitustarvikkeita sekä tupakointivälineet. Eristämistarkkailussa voidaan käyttää tarkkailuhaalareita tarvittaessa. Vanki on päästettävä viivytyksettä tarpeilleen hänen ilmoitettua

asiasta. Mikäli ulostetta tulee tarkkailuhaalariin, ne on vaihdettava. Haalarit on vaihdettava myös viikon yhtäjaksoisen käytön jälkeen.

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus viittaa tarkkailusellin seinällä olevaan vangille tarkoitettuun ohjeistukseen ja katsoo, että ilmeisesti haltuun annettava omaisuus ei Riihimäen vankilassa käytännössä riipu siitä, onko vangilla tarkkailuhaalari vai ei. Käytettävissä olevan selvityksen perusteella aluekeskus arvioi, että tarkkailuhaalarin käyttö ei tosiasiallisesti merkitse sitä, että vangin oikeuksia rajoitettaisiin vähemmän verrattuna ilman haalaria suoritettavaa eristämistarkkailua.

Aluekeskus kiinnitti huomiota eristämistarkkailusta tehtyjen merkintöjen puutteellisuuteen. Eristämistarkkailupäätöksessä taikka vankitietojärjestelmän nimenomaisessa tarkkailuhaalaria käytetään -kohdassa ei ole merkintää haalarin käytöstä. Kantelijalle haltuun annettavia tavaroita ei ole myöskään merkitty päätökseen. Kirjauksia ei ole myöskään siitä, miten vangin terveydentilaa on seurattu. Päätöksestä olisi tullut ilmetä päätöksentekijän virka-asema. Tarkkailuhaalareiden käytöstä ei ole myöskään ilmoitettu Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön, kuten sen antaman ohjeen mukaan olisi tullut tehdä.

Aluekeskuksen lakimieheltä 19.9.2017 saadun tiedon mukaan vankilan sellikutsujärjestelmässä on loki, johon tallentuvat sellikutsun painamisen ja siihen vastaamisen kellonajat ja joka on tulostettavissa raportointia ja myöhempää tarkastelua varten.

3.3.3 Kannanotto

Eristämistarkkailun aikaista tarkkailuvaatetuksen käyttöä koskevat vankeuslain säännökset tulivat voimaan toukokuun alussa 2015. Tämän jälkeen vankiloilla on ollut mahdollista edellyttää vangin käyttävän tarkkailuvaatetuksen eristämistarkkailun aikana. Tarkkailuhaalareiden käyttöä ei siten ole vankeuslaissa kielletty, kuten kantelussa väitetään.

Oikeusasiamies Jääskeläinen oli ennen lainmuutosta antamassaan päätöksessä (2011/2/10, 31.11.2012) katsonut, että tarkkailuhaalareiden käytössä on kyse sellaisesta perusoikeuksien rajoituksesta, johon tulisi olla laissa annettu selkeä toimivaltuus ja jollaista aikaisemmin ei ollut. Kyseisen päätöksen jälkeen Rikosseuraamuslaitos olikin luopunut tarkkailuhaalareiden käytöstä maaliskuussa 2013.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin (EIT) on tuomiossaan (Lindström ja Mässeli v. Finland, 24630/10, 14.1.2014) todennut, että tarkkailuhaalareiden käyttö eristämistarkkailun yhteydessä voi olla hyväksyttävää vankilan järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja vankien terveyden suojelemiseksi. Tuomioistuin totesi, että suhteellisen lyhytaikainen tarkkailuhaalareiden käyttö eristämistarkkailussa ei yksinään yllä Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) 3 artiklan epäinhimillisen ja halventavan kohtelun kiellon soveltamiskynnystä, jos eristämislle on vakuuttavat turvallisuusperusteet.

EIT:n mukaan tarkkailuhaalareiden käyttöä arvioitaessa huomiota on kiinnitettävä eristämistarkkailun olosuhteisiin ja pituuteen. Tuomioistuin totesi, että tarkkailuhaalareiden käyttö voisi kuitenkin johtaa 3 artiklan rikkomiseen, jos vanki ei esimerkiksi pääsisi wc-tiloihin riittävän nopeasti. Tällainen tilanne voisi aiheutua myös silloin, jos vanki joutuisi käyttämään likaisia haalareita ja hänellä ei olisi mahdollisuutta peseytymiseen.

EIT:n tuomiossa katsottiin, että vaikka tapauksissa ei ollutkaan rikottu EIS:n 3 artiklaa, tarkkailuhaalareiden käytöllä oli loukattu EIS:n 8 artiklassa turvattua oikeutta yksityiselämän kunnioittamiseen, koska toimenpiteelle ei ollut riittävää perustaa kansallisessa lainsäädännössä. Ta-

pausten ajankohtana vuonna 2004 voimassa olleen rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain eristämistarkkailua koskevista säännöksissä ei ollut säännöstä eristämistarkkailussa olevan vangin valvontatavasta. EIT totesi lisäksi pitävänsä kyseenalaisena, antoivatko tällöin voimassa olevat vankeuslain säännökset riittävää oikeudellista perustetta tarkkailuhaalareiden käyttämiselle. Edellä mainitun jälkeen vankeuslakiin ja -asetukseen onkin otettu täsmälliset säännökset tarkkailuhaalareiden käytöstä.

Edellä todetun perusteella vankeuslaki tai kansainväliset sopimukset eivät kiellä tarkkailuhaalareiden käyttöä. Vankeuslaissa ei ole asetettu erityisiä edellytyksiä sille, milloin eristämistarkkailuun sijoitetulta vangilta voidaan edellyttää tarkkailuvaatetuksen käyttöä. Kantelussa ei ole myöskään edes väitetty, etteikö tarkkailuhaalari olisi ollut kantelijalle sopivaa kokoa tai että hän olisi joutunut olemaan likaantuneessa tarkkailuhaalarissa tai että häntä ei olisi viivytetty päästetty wc:hen. Katson, että tarkkailuvaatteiden käytön osalta asiassa ei ole aihetta epäillä lainvastaista tai muuten virheellistä menettelyä.

Vankeuslaissa ei ole erikseen säännöstä siitä, kenen toimivallassa on päättää tarkkailuvaatetuksen käytöstä eristämistarkkailun aikana. Käsitykseni mukaan on kuitenkin selvää, että tarkkailuvaatetuksen käyttämisestä päättää sama taho, joka päättää vangin eristämistarkkailuun sijoittamisesta. Vankilan johdon selvityksen mukaan tarkkailuvaatetuksen käyttämisestä onkin päättänyt sama rikosseuraamusesimies, joka on päättänyt kantelijan eristämistarkkailuun sijoittamisesta. Käsitykseni mukaan eristämistarkkailua koskevasta päätöksestä tulisi ilmetä, mikäli vanki on veloitettu käyttämään tarkkailuvaatetusta. Kantelijan eristämistarkkailua koskevasta päätöksestä tämä ei kuitenkaan ilmene.

Vankeusasetuksen mukaan tarkkailuvaatetuksen käyttäminen on otettava huomioon vangin oikeuksien rajoittamisen tarvetta arvioitaessa. Tarkkailuvaatetuksen käyttöönottoa perusteltiin muun muassa sillä, että se mahdollistaa vangin eristämistarkkailun olosuhteiden parantamisen, koska haltuun annettavien tavaroiden määrää ei ole tarvetta rajoittaa kiellettyjen aineiden piilottamisvaaran takia (HE 45/2014 vp). Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että tarkkailuvaatetuksen käyttöä ei ole huomioitu oikeuksia rajoitettaessa säännöksessä edellytetyllä tavalla.

Tarkkailuhaalareiden käytöstä ei ole myöskään ilmoitettu Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön sen antaman ohjeen mukaisesti.

Eristämistarkkailua koskevien tietojen kirjaaminen

Vankeusasetuksessa edellytettyjen eristämistarkkailua koskevien tietojen kirjaamisessa on ollut puutteita. Kuten aluekeskuksen lausunnosta ilmenee, tarkkailuhaalareiden käyttöä ei kirjattu asianmukaisesti. Kirjauksia ei ole tehty myöskään kantelijan haltuun annetuista tavaroista eikä siitä, miten vangin terveydentilaa on seurattu. Päätöksestä olisi tullut ilmetä myös päätöksentekijän virka-asema.

Tarkkailuvaatetusta käyttävän vangista on kirjattava wc-tiloihin pääsyn ajankohdan lisäksi myös ajankohta, jolloin vanki on pyytänyt wc-tiloihin pääsyä. Tiedon kirjaaminen on tärkeää, jotta voidaan tarvittaessa arvioida vankilan menettelyn asianmukaisuutta, mikäli vanki esittää väitteen siitä, ettei hän ole päässyt wc-tiloihin viivyttyä vankeuslaissa edellytetyllä tavalla. Kantelijan kohdalla päätökseen on kirjattu ainoastaan tiedot kantelijan wc-tiloihin pääsyn ajankohdasta, ei siitä, milloin hän pyytänyt päästä wc-tiloihin.

3.4 Muut olosuhteet eristämistarkkailun aikana

3.4.1 Oikeusohjeita

Eristämistarkkailun täytäntöönpanosta ja olosuhteista säädetään vankeusasetuksen 65 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan eristämistarkkailussa vankia on tarkkailtava ja valvottava siten, ettei hän voi kätkeä tai hävittää luvattomia esineitä tai aineita. Vangin oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä eristämistarkkailun tarkoituksen toteutumiseksi. Oikeuksien rajoituksia arvioitaessa on otettava huomioon, käytetäänkö valvonnassa erityistä tarkkailuvaatetusta, jolla estetään vankia saamasta haltuunsa hänen kehonsa sisällä kuljettamia kiellettyjä aineita tai esineitä. Pykälän 2 momentin mukaan ennen eristämistarkkailuun sijoittamista vangille on tehtävä henkilöntarkastus ja hänen vaatetuksensa on vaihdettava. Jollei vangilta edellytetä erityisen tarkkailuvaatetuksen käyttöä, hänen on eristämistarkkailun aikana käytettävä muuta vankilan antamaa vaatetusta. Pykälän 3 momentin mukaan eristämistarkkailuun sijoitetulle vangille voidaan antaa haltuun kohtuullinen määrä sellaisia esineitä ja aineita, joiden haltuun antaminen ei vaaranna eristämistarkkailun tarkoitusta. Vangille voidaan antaa haltuun kirjallisuutta, lehtiä, kirjoitustarvikkeita ja elintarvikkeita. Vangille tulee järjestää mahdollisuus tupakointiin. Vangille voidaan antaa myös mahdollisuus radio- ja televisio-ohjelmien seurantaan. Pykälän 4 momentin mukaan vangin ulkoilu ja peseytyminen tapahtuvat erillään muista vangeista. Tapaaminen voidaan järjestää vankeuslain 13 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla erillään muista vangeista. Pykälän 5 momentin mukaan eristämistarkkailuun käytettävän huoneen tai sellin ilmanvaihdon, lämmityksen ja valaistuksen on oltava riittävät. Vangille tulee antaa haltuun vuodevaatteet.

Ulkoilusta säädetään vankeuslain 7 luvun 6 §:ssä. Sen mukaan vangille on annettava mahdollisuus ulkoilla vähintään tunti päivässä, jollei vangin terveydentila taikka vankilan järjestykseen tai turvallisuuteen liittyvä erityisen painava syy ole esteenä. Luvun 7 §:n 1 momentin mukaan vangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja tai turvallisuudesta vastaava virkamies.

3.4.2 Saatu selvitys

Riihimäen vankilan johtajan selvityksen (7.12.2017) mukaan kantelijat esittämät väitteet ovat perusteettomia ja kantelijalle on mahdollistettu ulkoilut ja henkilökohtainen hygienia. Kantelijalta on päivittäin kysytty, haluaako hän ulkoiluun. Peseytymistarpeestaan kantelija on voinut ilmoittaa henkilökunnalle halutessaan tilanteen mukaan.

Vankilan johtajan toimittamassa lisäselvityksessä (6.2.2018) on pyritty tarkemmin selvittämään kantelijan väitteiden todenperäisyyttä ja asian johdosta rikosseuraamusesimies - - - on haastatellut C-osaston henkilökuntaa 6.1.2018. Paikalla olivat vartijat C, - - -, E ja - - - sekä rikosseuraamusesimies B.

Selvityksen mukaan valvontatehtävät C-osaston toiminnan osalta vaihtelevat päivittäin vankilan päiväjärjestyksen, käytäntöjen ja tosiasiallisten tapahtumien osalta. C-osaston henkilökunnalla on päivittäin vaihtelevat vastuualueet työtehtävien osalta ja jälkikäteisesti on mahdoton selvittää, ketkä nimenomaiset vartijat olisivat työskennelleet C1-osastolla 1.–3.11.2017. On täysin mahdollista, että osastolla ovat käyneet kaikki osaston vartijat jossain vaiheessa päivää tai on niin ikään mahdollista, että osastolla ovat työskennelleet tilanteen mukaan vain osa C-osaston vartijoista. Päivittäisistä tapahtumista ei laadita päiväkirjaa tai muuta raportointia, ellei tilanne tai tapahtuma ylitä ilmoituskyynnystä.

C-osaston henkilökunnan haastattelujen mukaan kaikille eristys- tai tarkkailuosastoille asuteuille vangeille tarjotaan ulkoilua kysymällä sitä ruuanjaon yhteydessä, yleensä aamupalan jakamisen yhteydessä. Kantelijan osalta vartijoilla tai esimiehillä ei ole muistikuvaa siitä, minkä aterian yhteydessä kantelijalta on ulkoilusta kysytty. Kantelijan ulkoiluasia on ollut C-osaston henkilökunnan hoidettava ainoastaan 2.11.2017, koska kantelijalla on 1. ja 3.11.2017 ollut mahdollisuus ulkoilla asunto-osastonsa päiväjärjestyksen mukaisissa ulkoiluissa. Ulkoilumahdollisuuden osalta 2.11.2017 C-osaston henkilökunta ei muista, onko kantelija ylipäätään käynyt ulkona tuolloin. Kantelukirjeen perusteella ei. On myös mahdollista, että kantelija ei ole vastannut henkilökunnan kysymykseen ulkoilutarpeesta tätä ruuanjaon yhteydessä kysyttäessä.

Kantelijan peseytymistarpeesta ei ole kirjattu minkäänlaisia tietoja, mutta mikäli kantelija on ulostamisen yhteydessä peseytymistarpeesta ilmoittanut, niin mahdollisuus peseytymiseen olisi järjestetty. Henkilökunnalla ei ole mitään muistikuvaa siitä, että kantelija olisi pyytänyt päästä suihkuun tai pestä hampaansa. Minkäänlaista estettä pyyntöjen mukaisten toimien toteuttamiselle ei ole ollut.

Eristämistarkkailun ohjeet ovat olleet C1-osaston tarkkailusellien kalteriseinien plekseihin kiinnitettynä siten, että vanki pystyy lukemaan ohjeen sellistä. Ohjeen mukaan vangilla on mahdollisuus ulkoilla yhden tunnin ajan päivässä. Vangin ulkoilun epäämisestä päättää vankilan johtaja tai hänen määräämänsä turvallisuudesta vastaava virkamies. Siinä on myös todettu, että vangilla on mahdollisuus peseytymiseen päivittäin ja että vangilla on mahdollisuus käsien pesuun ulostamisen jälkeen. Eristämistarkkailun alkamisen yhteydessä henkilökunta antaa tarkkailuun sijoitettavalle vangille ohjeita tarkkailuun liittyvistä käytännöistä. Halutessaan vanki voi kysyä henkilökunnalta käytännöistä, mikäli jokin asia jää epäselväksi.

Ongelma ja virhe on ollut se, että eristämistarkkailupäätöksen yhteydessä kantelijalle ei ole annettu kirjallisesti ja todisteellisesti tietoja hänen oikeuksistaan ja menettelytavoista eristämistarkkailussa, vaikka edellä mainitussa ohjeessa sitä on nimenomaisesti edellytetty. Vankilassa on täsmennetty tätä ohjetta ja sovittu eräistä muista asiakäytänteistä, joiden avulla voidaan varmistaa eristämistarkkailun aikaisia tapahtumia aiempaa tarkemmin.

Selvityksen mukaan koska eristämistarkkailussa pyritään nimenomaisesti löytämään kehonsisäisesti kuljetettuja esineitä ja aineita, vangin ulostamistilanteen valvonta aktiivinen valvonta on välttämätöntä. Käytännössä valvonta tarkoittaa sitä, että valvontaa suorittava virkamies on noin neljän metrin päässä tarpeitaan suorittavasta vangista C1-osaston käytävällä. Tällaisella etäisyydellä on todettu voitavan varmistaa se, ettei ulostava vanki pysty henkilökunnalta huomaamatta kätkemään tai hävittämään kehonsisäisesti kuljettamia aineita tai esineitä. Ulostamistilanteessa käytävällä ei ole ohikulkuliikennettä, vaan läsnä on pääsääntöisesti vain C1-osaston valvontaa suorittava vartijapari. Sivullisia henkilöitä ei tilanteessa ole ja ulostamisen valvonta suoritetaan aina tilanteen edellyttämä hienovaraisuus huomioiden.

Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskus toteaa, että vankilalta saadun lisäselvityksen mukaan ei ole jälkikäteen selvitettävissä, ketkä nimenomaiset vartijat ovat työskennelleet eristysosastolla kyseisenä ajankohtana. Selvitykseen on haastateltu osaa osaston henkilökunnasta. Selvityksen mukaan vangille tarjotaan ulkoilua ruokailun yhteydessä, mutta virkamiehillä ei ole muistikuvaa siitä, minkä aterian yhteydessä ulkoilusta on kysytty, eikä henkilökunta muista, onko kantelija käynyt ulkoilussa. Selvityksen mukaan kantelijalle olisi järjestetty peseytymismahdollisuus, jos hän olisi pyytänyt. Henkilökunnalla ei ollut muistikuvaa siitä, että kantelija olisi pyytänyt päästä suihkuun tai pyytänyt saada pestä hampaitaan.

Aluekeskus katsoi, että annettujen selvitysten perusteella ei voida tehdä päätelmää siitä, onko kantelija päässyt ulkoiluun ja onko hän päässyt suihkuun ja saanut pestä hampaansa.

Aluekeskus totesi, että vankilassa tulee olla selvitettävissä, ketkä ovat työskennelleet tietyinä ajankohtana tietyllä osastolla. Selvityksen mukaan vankilassa on sovittu uutena käytäntönä, että vangin kanssa tarkkailutilanteessa käydystä vuorovaikutuksesta tehdään työskentelymuistio, jotta voidaan jälkikäteisesti tarkastella mahdollisten erimielisten tapahtumien selvittämiseksi. Aluekeskus pitää uutta käytäntöä hyvänä, mutta katsoi, että kyseiset merkinnät olisi kuitenkin parempi tehdä vankitietojärjestelmään, jossa on eristämistarkkailun tapahtumat -osio muun muassa tällaisia merkintöjä varten. Aluekeskuksen mukaan osassa alueen vankiloista kyseiseen osioon merkitään muun ohessa juuri ulkoilua ja peseytymistä koskevat tiedot. Merkintöjen avulla kanteluissa esitetyt väitteet ovat helposti selvitettävissä, ja merkintöjen tekeminen voidaan nähdä myös virkamiehen oikeusturvan kannalta merkityksellisenä.

Wc-käyntien osalta kantelijan ja vankilan selvityksessä sen käytännöistä toteama ovat osittain ristiriidassa. Vankilan käytäntö vaikuttaa asialliselta, mutta tosiasiallisen tilanteen arvioiminen edellyttäisi, että olisi käytettävissä ulostustilanteita valvoneiden selvitykset asiaan. Aluekeskus toteaa joka tapauksessa, että eristämistarkkailussa olevan vangin ulostamista valvotaan välittömästi. Valvonta tulee hoitaa siten, että se loukkaa mahdollisimman vähän vangin yksityisyyttä.

Eristämistarkkailua koskevaa vangin nähtävillä sellissä olevaa ohjeistusta tulee korjata vastaamaan nykyistä lainsäädäntöä. Ohjeistuksesta tulisi mm. ilmetä, että eristämistarkkailusta tehdään päätös, josta voi tehdä oikaisuvaatimuksen aluejohtajalle. Ohjetta selventäisi myös maininta siitä, että vangilla on mahdollisuus hampaiden pesuun päivittäin. Aluekeskus toteaa lisäksi, että vankilan tulee huolehtia, että vangilla on mahdollisuus saada hammasharja hampaiden pesemistä varten. Aluekeskuksen oikeudelliset palvelut voi auttaa vankilaa ohjeen päivittämisessä.

3.4.3 Kannanotto

Ulkoilu ja peseytyminen

Eristämistarkkailuun sijoitetuilla on samanlainen oikeus vähintään tunnin kestävään päivittäiseen ulkoiluun kuin muillakin vangeilla. Saadussa selvityksessä ei ole myöskään väitetty, että vankilalla olisi ollut perusteita kantelijan ulkoilun epäämiseen.

Kantelija oli eristämistarkkailussa 1.11.2017 klo 15.20–3.11.2017 klo 8.30 välisen ajan ja kantelijan mukaan häneltä evättiin kyseisenä aikana mahdollisuus ulkoiluun. Selvityksestä ilmenee, että kantelijalla on ollut mahdollisuus ulkoilla asuinosaastonsa normaaleina ulkoiluaikoina 1. ja 3.11.2017. Ulkoilun osalta asiassa on siten kyse siitä, onko kantelijalle annettu mahdollisuus ulkoilla 2.11.2017.

Saadun selvityksen perusteella vaikuttaa siltä, että C1-osastolla ei ole tiettyä selvää ja aina samaa toimintatapaa siinä, miten ulkoilut järjestetään ja milloin niistä vangeille ilmoitetaan tai kysytään vangin halukkuutta ulkoiluun. Selvityksen mukaan halukkuutta ulkoiluun kysytään ruuanjaon yhteydessä ja että se yleensä tapahtuu aamupalan jakamisen yhteydessä. Selvityksen mukaan tapauksen johdosta kuullulla henkilökunnan ei ole muistikuvaa siitä, minkä aterian yhteydessä kantelijalta on ulkoilusta kysytty. Toisaalta selvityksestä ilmenee, että C1-osastolla työskentelee paljon eri henkilöitä C-osastolta. Käsitykseni mukaan edellä mainittu osaltaan mahdollistaa sen, että henkilökunnalla voi olla virheellisiä oletuksia siitä, onko vangilta jo kysytty halukkuutta ulkoiluun.

Kantelijan mukaan häneltä evättiin eristämistarkkailun aikana myös mahdollisuus suihkuun pääsyyn ja hampaitten pesuun. Tarkkailuvaatetusta käytävällä vangilla on oikeus päästä päivittäin peseytymään. Apulaisoikeusasiamies Jääskeläinen on päätöksessään (1308/4/09) ottanut kantaa eristämistarkkailuun sijoitetulle annettavaan mahdollisuuteen hampaiden pesemiseen. Päätöksessä katsottiin, että vankilalle asetettu velvollisuus järjestää vangille mahdollisuus peseytymiseen päivittäin sisältää sen, että vangille on annettava mahdollisuus myös hampaiden pesuun. Käsitykseni mukaan tämä tarkoittaa sitä, että vangille on annettava mahdollisuus hampaiden pesuun sekä aamulla että illalla.

Saadun selvityksen mukaan henkilökunnalla ei ole mitään muistikuvaa siitä, että kantelija olisi pyytänyt päästä suihkuun tai pestä hampaitaan, mutta minkäänlaista estettä pyyntöjen mukaisten toimintojen toteuttamiseen ei ole ollut.

Saadusta selvityksestä ilmenee, että tapauksessa ei ole menetelty vankilan johdon antaman ohjeistuksen mukaisesti siinä, kun kantelijalle ei ole annettu kirjallisesti ja todisteellisesti tietoa hänen oikeuksistaan ja menettelytavoista eristämistarkkailussa. Kantelijan eristämistarkkailuun sijoittamisessa on toimittu säännösten vastaisesti useassa muussakin kohdin. Kantelijalle ei ole annettu eristämistarkkailua koskevaa päätöstä eikä muutoksenhakuohjausta päätökseen, eikä eristämistarkkailua koskevia kirjauksia ole myöskään tehty säännösten edellyttämällä tavalla. Edellä mainittu osaltaan herättää epäilystä säännösten noudattamisesta myös ulkoilun ja peseytymisen järjestämisen osalta.

Asiassa on ongelmallista myös se, että vankilassa ei ole pystytty selvittämään ketkä ovat työskennelleet osastolla kyseisinä päivinä. Asiassa on siten epäselvää, ovatko asian yhteydessä kuullut henkilöt olleet osastolla töissä kyseisinä päivinä.

Tapauksia ja niiden kulkua ei ole mahdollista täysin varmasti selvittää. Tapauksessa on jäänyt osittain epäselväksi, onko kantelijalle annettu mahdollisuus ulkoiluun sekä suihkuun pääsyyn ja hampaiden pesuun eristämistarkkailun aikana, eikä asian enempi selvittäminen nähdäkseni ole enää mahdollista. Vankilan toimittama selvitys on edellä kerrotulla tavoin puutteellinen ja yleisluonteinen. Selvityksessä osaston toimintatavoista kerrotun uskottavuutta heikentää osaltaan myös se, että muilta osin siellä ei ole toimittu vankilan johdon antaman ohjeistuksen ja säännösten mukaisesti. Pidän siten uskottavampana ja todennäköisempänä kantelijan kertomaa siitä, että hänelle ei ole annettu eristämistarkkailun aikana mahdollisuutta ulkoiluun ja peseytymiseen siten kuin vankeuslaissa edellytetään.

Eristämistarkkailuun sijoitetun vangin olosuhteet ovat yleensä erittäin ankeat ja karut verrattuna vankien normaaleihin olosuhteisiin asuinosaosastolla. Eristämistarkkailussa on kuitenkin kyse turvaamistoimenpiteestä eikä vankiin tule sen yhteydessä kohdistaa muita kuin toimenpiteen tarkoituksen kannalta välttämättömiä rajoituksia. Eristämistarkkailun lopputulos on myös varsin usein se, että vangilta ei ole sen aikana löytynyt kiellettyjä aineita tai esineitä, kuten ei ole tässä tapauksessa löytynyt. Edellä todetun johdosta pidän erittäin tärkeänä sen varmistamista, että eristämistarkkailuun sijoitettujen tietoon saatetaan heidän oikeutensa ja että nämä oikeudet, kuten ulkoiluun pääsy ja peseytyminen, myös toteutuvat täysimääräisesti.

Vankien ja henkilökunnankin oikeusturvan takia pidän erittäin hyvänä asiana sitä, että vankilassa on ryhdytty kirjaamaan tarkkailutilanteen tapahtumia. Kuten aluekeskuksen lausunnossa todetaan, mikäli kantelijan ulkoilua ja peseytymistä koskevat tiedot olisi tallennettu vankitietojärjestelmään sille tarkoitettuun kohtaan, merkintöjen avulla kantelussa esitetyt väitteet olisi ollut helposti selvitettävissä. Yhdyn aluekeskuksen näkemykseen siitä, että kyseiset tiedot tulisi kirjata vankitietojärjestelmään. Kiinnitän huomiota myös siihen, että tiedot tulisi kirjata riittävän yksityiskohtaisesti.

Vankien oikeusturvan kannalta on erittäin ongelmallista, että vankila ei pysty selvittämään, ketkä henkilökunnasta ovat olleet töissä tietyinä ajankohtana tietyllä osastolla. Yhdyn aluekeskuksen näkemykseen asiassa ja katson, että vankilan tulee ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että kyseinen asia pystytään selvittämään.

Wc-käynnin valvominen

Vangin ulostamisen valvonta tulee suorittaa siten, että hänen yksityisyyteensä puututaan mahdollisimman vähän. Toisaalta valvonta tulee suorittaa myös siten, ettei vanki pysty hävittämään ulosteen yhteydessä tulevia kiellettyjä aineita tai esineitä.

Selvityksen mukaan valvontaa suorittava virkamies on noin neljän metrin päässä osaston käytävällä ja käytävällä ei ole ohikulkuliikennettä. Saadussa selvityksessä kerrottiin kantelijan wc-käynnin valvomisesta eri tavoin kuin kantelussa. Saadun selvityksen perusteella minulla ei ole aihetta epäillä, että asiassa olisi menetelty virheellisesti.

Eristämistarkkailua koskevan tiedotteen päivittäminen

Vankilan tapa kiinnittää eristyssellien seinälle vangin osoitettu eristämistarkkailun täytäntöönpanoa koskeva tiedote/ohje on erittäin kannatettava. Tämä tarkoittaa kuitenkin sitä, että vankilan tulee huolehtia siitä, että kyseiset tiedot pitävät paikkansa. Vankilan eristämistarkkailua koskeva tiedote (30.3.2010) sisältää osin vanhentunutta ja virheellistä tietoa ja se vaatii siten välitöntä päivittämistä.

Aluekeskuksen esittämien huomioiden lisäksi kiinnitän tiedotetta/ohjetta päivitettäessä huomiota siihen, että myös eristämistarkkailun enimmäisaikaa on lyhennetty vuonna 2015 tehdyillä lainmuutoksilla. Ohje on myös siltä osin virheellinen, kun sen mukaan haalarit on vaihdettava vasta viikon yhtäjaksoisen käytön jälkeen. Vankeusasetuksen mukaan tarkkailuvaatetus on vaihdettava neljän päivän välein.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2.3 esittämäni käsityksen virheellisestä menettelystä eristämistarkkailupäätöksen antamisessa ja kohdassa 3.3.3 esittämäni käsityksen virheellisestä menettelystä eristämistarkkailua koskevien tietojen kirjaamisessa sekä kohdassa 3.4.3 todettuun virheellisestä menettelystä ulkoilun ja peseytymisen järjestämisessä Riihimäen vankilan tietoon ja huomioitavaksi.

Samalla kiinnitän Riihimäen vankilan huomiota kohdassa 3.3.3 todettuun tarkkailuhaalareiden käytöstä päättämisestä ja niiden käytön huomioimisessa vangin oikeuksia rajoitettaessa ja kohdassa 3.4.3 todettuun ulkoilua ja peseytymistä koskevien tietojen kirjaamisesta vankitietojärjestelmään sekä eristämistarkkailua koskevan tiedotteen päivittämisestä Riihimäen vankilan tietoon ja huomioitavaksi.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Riihimäen vankilan johtajalle.

Lähetän päätöksen tiedoksi myös Etelä-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukselle ja Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikölle.

Pyydän Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköä toimittamaan tämän päätöksen tiedoksi myös Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukseen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen aluekeskukseen.